

Handhavingsplan 2020-2021

Maatwerkvoorzieningen Sociaal Domein

Kerngegevens

Afdeling	Handhaving Uitvoeringsdienst Sociaal Domein
Datum	Oktober 2020
Behandeling	College
Auteur	Frank de Groot i.s.m. Handhaving/USD

Inhoudsopgave

Inleiding	4
H 1 Uitvoering van handhaving Participatiewet (2020/2021)	7
H 2 Uitvoering van handhaving Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet (2020/2021)	10
Bijlage / jaarbeeld 2019	13

Inleiding

Bij handhaving binnen het sociaal domein gaat het om het voorkomen en bestrijden van oneigenlijk gebruik en misbruik van maatwerkvoorzieningen die aan individuele inwoners worden toegekend. De werkwijze van handhaven in Gooise Meren is sinds 2018 verbreed van de Participatiewet naar de Zorgwetten (Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet (Jw)), zodat er voor de handhavers binnen de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein één integraal handhavingskader geboden wordt.

Leeswijzer

In dit Handhavingsplan 2020/21 beschrijven wij in hoofdstuk 1 onze werkwijze van handhaven in 2020/2021 bij de Participatiewet. In hoofdstuk 2 beschrijven wij onze werkwijze van handhaven bij de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet (Jw). Als bijlage bij dit handhavingsplan voegen wij een terugblik op het jaar 2019 met een beschrijving van verrichte werkzaamheden en behaalde resultaten.

Participatiewet

In de fraudeverordening Participatiewet Gooise Meren 2016 is bepaald dat het college jaarlijks een controleplan aan de gemeenteraad aanbiedt met daarin het te voeren beleid op gebied van handhaving, bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (loaw) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaz). Waar wij in dit plan spreken over de Participatiewet, bedoelen we ook de loaw en de loaz.

Zorgwetten

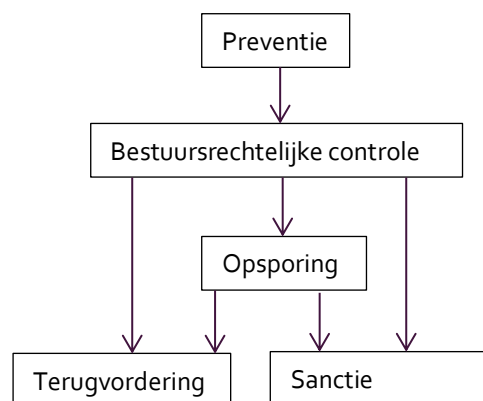
In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet (Jw) zijn –anders dan in de P'wet- geen bepalingen opgenomen over het opstellen van een handhavingsplan. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wijst er echter op dat ook deze zorgwetten risico's kennen op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik. Ook wij hebben ter zake enkele fraudedossiers in onderzoek en handhaven ook bij de zorgwetten.

Vooruitstrevend

Gooise Meren heeft als eerste gemeente in de regio de werkwijze van handhaven verbreed naar de Zorgwetten. Er zijn toezichthouders aangesteld voor Wmo en Jw. Ook is Gooise Meren als eerste regiogemeente aangesloten bij het IKZ (Informatie Knooppunt Zorgfraude). Onze Wmo/Jw consulenten hebben een fraude-alertheidstraining gekregen. Inmiddels is deze training ook georganiseerd in de regio voor andere gemeenten. Het (poort)proces bij aanvragen voor een Persoonsgebonden budget (PGB) is uitgebreid met een rechtmatigheidstoets door de toezichthouder, net zoals dat in de Participatiewet reeds wordt gedaan.

Structuur

Handhaving vindt plaats in een keten van taken en functies. Bij handhaving heeft preventie altijd de voorkeur. Omdat preventie niet toereikend is om alle risico's uit te sluiten, blijft bestuursrechtelijke controle (toezicht) nodig. Controles kunnen risico- of signaal gestuurd zijn. Bij vermoeden van ernstige fraude, kan strafrechtelijke opsporing door de Sociale Recherche Gooi en Vechtstreek nodig zijn. Waar financieel nadeel is ontstaan, wordt in principe terugvordering ingesteld. Daarnaast worden ook bestuurlijke of strafrechtelijke sancties opgelegd. In onderstaand schema wordt de structuur weergegeven:

Het speerpunt voor handhaving en toezicht binnen de USD betreft preventie: het (zoveel mogelijk) voorkomen dat er fraude wordt gepleegd. Daarom wordt handhaving reeds ingezet aan de voorkant van het proces bij zowel verstrekken van (bijstands)uitkeringen als ook bij Wmo en Jw-voorzieningen.

Handhaven bestaat daarnaast uit het controleren van dossiers, deels op basis van thematische en/of periodieke controles en deels op basis van ontvangen signalen. Aan het eind van een handhavingstraject gaat het om terugvorderen van teveel ontvangen middelen en/of het opleggen van boetes.

Het meest effectief is het voorkomen van het uitbetalen van voorzieningen waarop geen recht is. Aan de voorkant van een proces wordt vastgesteld dat er geen recht bestaat op de voorziening; de gemeente stelt dan geen uitkering of andere voorziening beschikbaar. Bij wel toegekende voorzieningen kan – op basis van (her)controles- ook achteraf de constatering worden gedaan dat er geen recht bestaat op de voorziening. Maar het (achteraf) terugvorderen van te veel of ten onrechte verstrekte gelden is veel moeilijker, omdat veelal wordt vastgesteld dat het geld is uitgegeven en dat er weinig of geen capaciteit aanwezig is voor terugbetalingen.

Verbreiding

Sinds 2018 is de integrale handhaving binnen de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein geïntroduceerd. Naast handhaving van de Participatiewet worden ook de zorgwetten meegenomen in de handhaving. Er zijn daartoe trainingen en cursussen gevolgd om de kennis van de zorgwetten op niveau te krijgen bij handhaving en bij de sociale recherche. Daarnaast ontstond een samenwerking met de VNG, de SVB, de regio en andere relevante partijen om handhaving in een breder verband te zetten.

Intern werd de positie van handhaving verankerd in werkprocessen, zodat aan de voorkant kritisch wordt meegekeken naar de aanvragen. Er zijn toezichthouders aangesteld voor de Wmo en de Jw en handhaving heeft samen met de Regio en Sociale Recherche trainingen voor consulenten opgezet zodat fraudesignalen worden herkend. Daarbij is samenwerking met de VNG gezocht, ook voor het opstellen van richtlijnen en de samenwerking met alle relevante partijen bij het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ).

COVID-19 gevolgen

De invloed van COVID-19 op de werkzaamheden van Handhaving is groot. Sinds medio maart 2020 (het begin van de coronamaatregelen in Nederland) zijn er weinig huisbezoeken afgelegd; dit gebeurt nog in hoge uitzondering. De gesprekken met klanten in de spreekkamer vinden veiligheidshalve plaats zonder collega handhaver of inkomensconsulent. Sinds medio maart 2020 hebben er in verband met COVID-19 geen groepsvoorlichtingen plaatsgevonden. Naar verwachting wordt deze aanpassing van de werkzaamheden doorgezet tot in 2021, afhankelijk van de COVID-ontwikkelingen.

Onderzoek

Op dit moment (4^e kwartaal 2020) onderzoeken wij welke inzet van handhaven het best rendeert. Wij onderzoeken de effectiviteit van de ingezette uren in de verschillende stadia en vormen van handhaven. Naast controles op lopende dossiers/voorzieningen is preventie steeds belangrijker. Handhaving bij de Wmo en de JW moeten verder worden vormgegeven en zo mogelijk uitgebreid. De bevindingen vanuit het onderzoek worden betrokken in het opstellen van een meerjarig handhavingsplan, waarbij doelen, werkwijze en organisatie voor meerdere jaren worden bepaald. We hebben binnen de bestaande formatie voor handhaving (deze was tot 2018 gericht op de P-wet) het toezicht geregeld voor Wmo en JW, waardoor de capaciteit nu verdeeld wordt over de 3 wetten. Het kan zijn dat niet alle doelstellingen realiseerbaar zijn binnen de huidige formatie en dat hieromtrent nadere keuzes aan de orde komen. Aan de raad wordt medio 2021 een voorstel voor een meerjarig handhavingsplan voorgelegd.

1 Uitvoering van handhaving Participatiewet (2020/2021)

1.1 Inleiding

Een goede controle op de rechtmatigheid van de aangevraagde en verstrekte bijstandsuitkeringen draagt bij aan het draagvlak onder dit systeem, dat is gefundeerd op het solidariteitsbeginsel. Dit betekent dat er zowel aan de voorkant als aan de achterkant van het proces efficiënt moet worden gehandhaafd. Bij nieuwe aanvragen voor een bijstandsuitkering is handhaving betrokken. Ook is handhaving betrokken bij het voorlichten van nieuwe klanten op het gebied van rechten en plichten in de Participatiewet. Verder is handhaving, vaak in samenwerking met de regionale Sociale Recherche, verantwoordelijk voor het onderzoeken van fraudesignalen die binnen komen uit zowel interne als externe bronnen. In dit hoofdstuk beschrijven wij de handhavingswerkzaamheden in volgorde van preventie, controle en terugvorderen/sanctioneren.

1.2 Preventie

Voorlichting

Goede preventie begint met adequate voorlichting. Wij voorzien in voorlichting door middel van gesprekken, folders en een overzicht van rechten en plichten op de website van de gemeente. Bij de uitkeringsintake worden de rechten en plichten door de consulent uitgelegd en dat wordt ook vastgelegd in de interne rapportage. Ook in de toekenningsbeschikking wordt gewezen op de rechten en plichten. Om er zeker van te zijn dat de inwoner kennis kan nemen van de rechten en plichten voegen wij een overzicht van rechten en verplichtingen als bijlage bij de beschikking.

Zoals in de inleiding vermeld kunnen er wegens Covid-19 geen groepsbijeenkomsten plaatsvinden. Onze preventieve aanpak bestaat (sinds enkele jaren) ook uit een periodieke digitale nieuwsbrief voor gebruikers van onze voorzieningen. Daarin wijzen we hen op nieuwe ontwikkelingen, wetswijzigingen en veranderingen in rechten of plichten. Inwoners kunnen de nieuwsbrief ook in geprinte versie afhalen bij de publieksbalie.

Quick scan

Uitkeringen kunnen worden toegekend wanneer de aanvrager voldoet aan bepaalde voorwaarden en omstandigheden. Die moeten op basis van verifieerbare gegevens worden aangetoond. Uitkeringsaanvragen worden op juistheid en volledigheid beoordeeld door de consulenten. Op elke nieuwe uitkeringsaanvraag voeren de handhavers daarnaast ook een handhavingsgerichte quickscan uit. In toenemende mate worden gegevens verkregen uit de basisadministratie of landelijke informatiesystemen. Waar gegevens niet verifieerbaar zijn, stelt de gemeente zelf onderzoek in. Bijvoorbeeld door een huisbezoek af te leggen om te controleren of iemand ook daadwerkelijk woont op het opgegeven adres. Met deze controles aan het begin van een uitkeringsdossier is de zogeheten poortwachtersfunctie geborgd.

1.3 Bestuursrechtelijke controle

Controle vindt plaats bij de aanvraag, gedurende de looptijd van de uitkering en bij beëindiging van de uitkering. Bij controle wordt gebruik gemaakt van bestuurlijke bevoegdheden die nodig zijn om het recht, de duur en de hoogte van de uitkering vast te stellen.

Controlemethodiek en ethiek

Wij hechten aan rechtsbescherming. Controles vinden plaats met inachtneming van de Algemene Wet Bestuursrecht, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en andere wettelijke bepalingen. De controleprotocollen zijn zodanig ingericht dat recht wordt gedaan aan de beginselen van proportionaliteit (de juiste verhouding tussen het controledoel en het controlemiddel) en subsidiariteit (de minst ingrijpende weg). De wettelijke waarborgen worden in acht genomen, zoals het mededelen van rechten en plichten bij huisbezoek en de legitimatieplicht van de controlerende ambtenaar.

Huisbezoeken in het kader van de Wet Huisbezoeken hebben vooral betrekking op situaties ter verificatie van de verstrekte gegevens. Deze regeling geeft uitvoeringsinstanties bevoegdheden voor huisbezoeken bij uitkeringsgerechtigden waarbij de uitkering gerelateerd is aan de samenstelling van het huishouden. Er is geen vermoeden van fraude maar wel moet de woon- en/of leefsituatie worden vastgesteld omdat dit bepalend is voor het recht op bijstand en/of de hoogte van de bijstand, eventueel door middel van een huisbezoek. Het college heeft de bevoegdheid om de cliënt te vragen om aan te tonen dat hij/zij al dan niet een alleenstaande (ouder) is; feitelijk verblijft op het aangegeven adres en de kosten niet kan delen met een ander.

Bestandskoppeling

Vanuit het inlichtingenbureau krijgen gemeenten uit gekoppelde overheidsgegevens de samenloopsignalen van de bijstandsuitkering met onder meer autobezit van de betrokkene, andere inkomsten, andere uitkering, detentie en vermogen. Deze signalen worden vergeleken met onze eigen cliëntgegevens en zo nodig wordt een onderzoek ingesteld als de gegevens niet bekend of 'sluitend' zijn. Daarnaast is de uitkeringsadministratie gekoppeld aan de Basisregistratie personen.

Themacontroles

Themacontroles zijn gebaseerd op een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld 'zwart werk' (in een bepaalde branche). In 2019 was handhaving betrokken bij een regionaal thema-onderzoek 'waterproof' in samenwerking met de sociale recherche. Eerder werd onderzoek ingesteld naar het bezit van vermogensbestanddelen in het buitenland op basis van specifieke risicofactoren. In 2020 wordt geen themacontrole uitgevoerd wegens inzet van handhavingscapaciteit bij Wmo.

Signaal-gestuurde controle

Interne of externe fraudesignalen (bijvoorbeeld meldingen van de politie of van inwoners) worden geregistreerd en beoordeeld door handhavers. Waar vermoedens ontstaan dat de cliënt de gemeente over relevante feiten en omstandigheden niet, onjuist of onvolledig heeft geïnformeerd wordt een onderzoek ingesteld. Er wordt gewerkt aan een convenant tussen de regionale Sociale Recherche en de politie.

1.4 Opsporing

De Sociale Recherche Gooi en Vechtstreek kan zowel bestuursrechtelijke zaken als strafrechtelijke zaken in onderzoek nemen. De SR werkt voor alle gemeenten in de regio. De landelijke 'Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude' geeft aan wanneer strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd moet worden. Boven een vermeend benadelingsbedrag van € 50.000,- wordt altijd strafrechtelijk onderzoek ingesteld, en bij bijzondere – zwaarwegende- omstandigheden kan dit ook vanaf €20.000. Er is periodiek casuoverleg tussen de gemeentelijke (bestuurlijke) handhavers en de Sociale Recherche, zodat een sluitende aanpak ontstaat. In verband met haar specifieke deskundigheid kan de Sociale Recherche op basis van haar toezichthoudend mandaat ook bijstand en ondersteuning verlenen aan de bestuurlijke handhaver of een (ingewikkelde) casus in de bestuursrechtelijke fase overnemen.

1.5 Terugvordering

De Participatiewet bevat bepalingen over terug- en invordering. Waar overtreding van de inlichtingenplicht leidt tot benadeling van de gemeente, wordt terugvordering ingesteld volgens de wettelijke mogelijkheden en de lokale beleidsregels 'terug- en invordering sociale zekerheidswetten'. Daarnaast moet wettelijk een bestuursrechtelijke waarschuwing of boete worden opgelegd.

1.6 Sanctioneren

Met ingang van 1 januari 2017 is de wijziging van de 'Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving' (in de wandelgangen genaamd 'fraudewet') in werking getreden. Deze wet geldt voor alle sociale wetgeving. De wet verplicht tot het opleggen van een boete waar de inlichtingenplicht overtreden is. Daartoe heeft de gemeente Gooise Meren in 2017 beleidsregels vastgesteld. De uitvoering van boeteoplegging is belegd bij de consultants inkomen en de twee handhavers. Daarbij houden we rekening met het voorschrift dat boetes vanaf € 350 niet mogen worden opgelegd door dezelfde ambtenaar als degene die de overtreding geconstateerd heeft.

1.7 Adresfraude en ondermijning

Handhaving is ook betrokken bij de interne werkgroep 'adresfraude en ondermijning', in samenwerking met de afdelingen Burgerzaken, Vergunning Toezicht en Handhaving, en Openbare Orde en Veiligheid. Alle adresonderzoeken bij Burgerzaken worden gecheckt door handhaving of er sprake is van bijstandsverstrekking op dat adres. Alsdan wordt door handhaving een rechtmatigheidsonderzoek ingesteld. Een adresonderzoek wordt ingesteld na een melding van het LAA (Landelijke Aanpak Adresfraude) of op basis van andere signalen vanuit contacten met (interne) afdelingen of met externe partijen (o.m. de politie). Er wordt frequent overleg gevoerd met de betrokken interne afdelingen en externe partijen over adresfraude en ondermijnende activiteiten.

2 Uitvoering van handhaving Wmo en Jw (2020/2021)

2.1 Inleiding

Het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de zorgvoorzieningen op grond van de Wmo en de Jw is sinds 2018 in Gooise Meren meer op de kaart gezet. Er is door o.m. actieve inzet vanuit Gooise Meren een brede samenwerking in de regio opgezet met de omliggende gemeenten, zorgkantoren, Sociale Verzekeringsbank (SVB), met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). De consulenten Wmo/Jw zijn bekend met de toezichthouder, de werkwijze is aangepast en er zijn trainingen in fraude-alertheid georganiseerd.

Bij misbruik of oneigenlijk gebruik bij de Wmo en de Jw kan het gaan om het verstrekken van onjuiste informatie, declaratiefraude of misbruik van een persoonsgebonden budget (PGB). Met een PGB kan de inwoner zelf de zorg inkopen. Bij zorg in natura ontvangt de inwoner de zorg van een aanbieder via de gemeente.

Bij zorg in natura gaat het veelal om declaratiefraude door de zorgaanbieder, waarbij niet geleverde zorg wel in rekening wordt gebracht. Dit gebeurt in de meeste gevallen zonder medeweten van de zorgbehoevende. Wanneer er sprake is van fraude bij een PGB spreken we van PGB-fraude. Het geld wordt dan niet (volledig) besteed aan het doel (het inkopen van de benodigde zorg). Ook hier geldt dat niet persé de zorgbehoevende fraudeert, maar dat dit ook kan worden gedaan door de PGB-beheerder. (die een rol speelt wanneer de zorgbehoevende het PGB niet zelf kan beheren).

Fraude is nog ernstiger als zorgbehoevende en zorgaanbieder samenspannen. Binnen de Wmo zijn er met name risico's bij 'begeleiding' en 'beschermd wonen' in combinatie met een PGB, omdat dit complexe en intensieve vormen van ondersteuning zijn. Daarnaast zijn er risico's bij het PGB voor huishoudelijke hulp, omdat de zorgverlener vaak uit het sociale netwerk van de PGB-houder (zorggebruiker) komt.

Wij werken samen met de andere gemeenten in de Regio Gooi en Vechtstreek bij de inkoop van de individuele maatwerkvoorzieningen Wmo en Jw. Deze samenwerking betreft ook de controle van de rechtmatigheid van de declaraties van aanbieders voor de inzet van deze ingekochte zorg in natura.

2.2 Juridisch kader

In de Wmo en de Jw staan regels voor het voorkomen en bestrijden van fouten en fraude. Daarnaast moeten gemeenten hiervoor regels opnemen in hun verordeningen. De gemeente Gooise Meren heeft dat gedaan in de Verordening Wmo 2018 en de Verordening Jeugdhulp 2019.

In deze verordeningen staat dat het college toeziet op naleving van de regelgeving en steekproefsgewijs controleert of de verstrekte voorzieningen worden gebruikt of besteed ten behoeve van het doel waarvoor ze verstrekt zijn. In de verordeningen zijn ook de inlichtingenplicht alsmede bevoegdheden tot heronderzoek, intrekking, beëindiging en terugvordering opgenomen.

2.3 Toezichthouder

Binnen de Wmo hebben gemeenten de wettelijke plicht om een toezichthouder voor de kwaliteit en de rechtmatigheid aan te stellen. De toezichthouders rechtmatigheid zijn nodig opdat signalen over misbruik en oneigenlijk gebruik binnen het bestuurlijk kader onderzocht kunnen worden.

Vanwege bestaande expertise op het gebied van sociale zekerheidsfraude zijn de bestuurlijke handhavers en de sociaal rechercheurs van de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein benoemd als toezichthouder rechtmatigheid. Met de Verordening Jeugdhulp 2019 heeft Gooise Meren dit ook geregeld voor de Jeugdwet.

Wij hebben het toezichthouderschap voor Wmo/JW binnen de bestaande formatie voor handhaving geregeld. Zoals beschreven in de inleiding onderzoeken wij hoe handhaving en toezicht het meest effectief kunnen worden ingezet en of wellicht andere keuzes gemaakt moeten worden ook t.a.v. de capaciteit.

Controles op (zorgkwaliteit van) de zorgaanbieders zijn georganiseerd binnen de Regio vanuit het regionale inkoop en het contractbeheer.

2.4 Preventie

Herkennen van signalen

In elke fase van het proces kunnen er signalen zijn die maken dat een nader onderzoek gewenst is. Denk daarbij aan zorgbehoevenden die geen eenduidige antwoorden geven of aan een zorgverlener die zich nadrukkelijk met de inhoud van de aanvraag bemoeit en de zorgbehoevende afschermt. De consultants zijn opgeleid om signalen en de grootste risico's te kunnen herkennen.

Deskundigheidsbevordering

Het VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving biedt verschillende congressen en trainingen aan en voor toezichthouders Wmo en Jw. In 2020 verzorgen de toezichthouders in samenwerking met de Regio en de VNG fraude-alertheidstrainingen voor de consultants. Gooise Meren is de eerste gemeente binnen de regio die toezicht op de Wmo/Jw actief vorm heeft gegeven en een bijdrage heeft geleverd aan het fraudebewustzijn in de regio.

2.5 Controle

Fraudesignalen

In- of externe fraudesignalen worden geregistreerd door de Sociale Recherche en in handen gesteld van de handhavers/toezichthouders. Na beoordeling op onderzoekwaardigheid nemen zij signalen zelf in onderzoek of stellen zij deze in handen van de Sociale Recherche of de Inspectie SZW. Vanuit de VNG is er een ondersteuningsteam fraudesignalen (OTF) om gemeenten te adviseren over de aanpak van een concreet (complex) fraudesignaal binnen de WMO en de Jeugdwet.

De gemeente Gooise Meren is in 2020 (als eerste gemeente in de regio) aangesloten bij het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ). Alle fraudesignalen worden aangemeld bij het IKZ, waarna de signalen worden getoetst bij de diverse partners, zoals de Nederlandse Zorg Autoriteit (NZa), Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW), Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), belastingdienst, Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) en anderen.

Quick scan PGB

Handhaving is betrokken bij het aanvraagproces PGB. Alle nieuwe aanvragen Wmo worden door handhaving kort gescreend waarbij met name gekeken wordt naar de rechtmatige aspecten van de aanvraag. Deze werkwijze is gelijk aan het aanvraagproces voor een uitkering op grond van de P-Wet en IAOW/Z en wordt in 2021 ook gericht op de Jeugdwet.

Controle PGB's

De Sociale Verzekeringsbank is belast met de rechtmatigheidscontrole op PGB betalingen. De gemeente is belast met controle op de levering van zorg. Het werkproces PGB is binnen de Wmo in samenspraak met de toezichthouder in 2019 gewijzigd om zoveel mogelijk fraude te voorkomen en preventieve maatregelen te treffen. Naast preventieve controle worden in 2020 steekproefsgewijs 15 her-controles bij PGB's uitgevoerd.

Contractbeheer zorg in natura

Zorg in natura voor de Wmo en de Jw kopen wij regionaal in. Het regionaal inkoop- en contractbureau is belast met het contractbeheer en -management van regionaal ingekochte voorzieningen. Het toewijzen van voorzieningen en het declareren op deze toewijzingen verloopt via het regionale Digitaal Leef Plein (DLP). De Regio is belast met rechtmatigheidscontroles op declaraties, waarbij wordt getoetst dat niet meer geld wordt gedeclareerd dan is toegewezen.

2.6 Opsporing

In de landelijke media zijn diverse publicaties verschenen over zogenaamde 'zorgcowboys', die door misbruik van wet- en regelgeving rondom zorg met name zichzelf verrijken. Er zouden volgens het OM en de zorgverzekeraars honderden miljoenen in de zakken van fraudeurs verdwijnen. De toezichthouders, in samenwerking met de Sociale Recherche en de VNG, dan ook uiterst alert op risicofactoren binnen de zorg.

De landelijke justitiële Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude (richtlijn voor de sociale recherche) voorziet niet in de opsporing van zorgfraude. Dat wil niet zeggen dat sociaal rechercheurs niet in opdracht van de officier van justitie een strafrechtelijk onderzoek kunnen instellen, voor zover het gaat om 'commune delicten' (delicten uit algemene strafwetten) zoals valsheid in geschrifte of samenloop van zorgfraude met uitkeringsfraude.

Tegelijkertijd is ook de Inspectie SZW belast met de opsporing van en strafrechtelijk onderzoek naar fraude met persoonsgebonden budgetten en zorg in natura (declaratiefraude). Het gaat hierbij meer om de georganiseerde fraude met omvangrijker en complex karakter. De afbakening tussen lokale en landelijke opsporing zal in de komende jaren verder uitkristalliseren.

BIJLAGE

Jaarbeeld 2019

In deze bijlage beschrijven wij het fraudebeeld en ontwikkelingen/verrichte taken in 2019.

Fraudebeeld Participatiewet / resultaten 2019

Quick scans aan de poort

In 2019 zijn er 211 quick scans (screening van aanvragen) ingesteld. In negen gevallen leidde dat tot een directe afwijzing van de aanvraag of een intrekking van de aanvraag. In 123 gevallen werd nader onderzoek door de consulent geadviseerd. In 33 gevallen leidde dat tot een afwijzing van de aanvraag. De 211 uitgevoerde quick-scans hebben er toe geleid dat bij totaal 42 dossiers werd vastgesteld dat er geen recht bestond op uitkering.

Voorlichting bij nieuwe uitkeringen

Wij boden inwoners die een uitkering aanvragen groepsvoorlichting aan over rechten en plichten. Het bijwonen van de bijeenkomst kan niet als verplichting worden gesteld. We hebben als doelstelling dat 40% van de genodigden daadwerkelijk deelneemt. In 2019 werd de doelstelling behaald.

Themacontroles

In 2019 werden 104 uitkeringsgerechtigden geselecteerd voor zogenoemde "HGHC-gesprekken" (hoe gaat het gesprek). Naar aanleiding van deze gesprekken zijn 6 heronderzoeken uitgevoerd. Er werd geen fraude geconstateerd. Om deze reden wordt deze werkwijze niet gecontinueerd; de opbrengst is te gering in relatie tot de tijdsinvestering. Het andere doel – informatie verstrekken – bleek in de meeste gevallen niet nodig. Het geven van informatie wordt ondergebracht in onze reguliere informatieverstrekking.

Signalen

In 2019 werden naar aanleiding van fraudesignalen 51 handhavingsonderzoeken ingesteld. In 8 gevallen werd een uitkering beëindigd of werd de norm (hoogte uitkering) aangepast. In de andere 40 gevallen werd geen fraude aangetoond.

Besparingen 2019 door handhaven

De preventieve inzet bij uitkeringsaanvragen en de afwijzingen, aanpassingen en beëindigingen van uitkeringen leidden tot besparingen. Om een besparingsbedrag te berekenen hanteren wij een gemiddelde duur van 1 jaar uitkering met een bedrag van € 12.000 per jaar. In 2019 werd aldus een bedrag van € 562.000,- bespaard naar aanleiding van de ingestelde rechtmatigheidsonderzoeken door handhaving.

Onderzoek Sociale Recherche

De Sociale Recherche heeft in 2019 vier onderzoeken voor Gooise Meren afgehandeld. Deze onderzoeken hadden betrekking op cliënten die zich bezig hielden met het kweken van wiet, vermogen hadden of een gezamenlijke huishouding hadden verzwegen. Slechts één van de vier personen heeft nog recht op een uitkering. De anderen hebben geen uitkering meer omdat er geen recht meer was, wegens aanvaarding van werk en om reden van verhuizing. Het benadelingsbedrag dat door de Sociale Recherche is vastgesteld is € 14.396,- en wordt teruggevorderd. De drie beëindigde uitkeringen betekenen een besparing van € 36.000,- per jaar.

In 2019 hebben wij met de Sociale Recherche het 'Waterproef thema-onderzoek' verricht. De Sociale Recherche heeft de verbruikscijfers van alleenwonenden opgevraagd bij het Waterbedrijf. De omvang van het watergebruik kan duiden op een andere situatie van bewoning dan aan de gemeente is opgegeven. Gebruikers met een erg laag verbruik (onder de 10 m³ per jaar) en met een bovengemiddeld hoog verbruik (meer dan 70 m³ per jaar voor alleenwonenden) zijn nader onderzocht. Wij hebben in de kernen Naarden en Bussum 26 onderzoeken gedaan. Daarbij is in geen van de gevallen fraude geconstateerd. Uit de ingestelde onderzoeken is in vele gevallen gebleken dat de opgevraagde waterstanden door de leveranciers niet overeenkomstig de feitelijke situatie waren en zogenaamde "geschatte waarden" betrof. In alle overige situaties was het waterverbruik verklaarbaar.

Terugvordering

In totaal is er in 2019 € 156.965,39 (PW) en € 3.966,73 (IOAW) geboekt als terugvorderingen. Hiervan zijn 18 vorderingen ontstaan op grond van het schenden van de inlichtingenplicht voor een totaalbedrag van € 12.996,11.

Boetes

Er zijn 13 boetes opgelegd. Het totaalbedrag van de opgelegde boetes in 2019 is € 1.099,23.

Fraudebeeld WMO en JW / resultaten 2019

Deskundigheidsbevordering

De consultants hebben in 2019 een training fraude-alertheid gevolgd. Op basis van deze training en de rol van de toezichthouder is er een duidelijke verandering bij de consultants tot stand gebracht bij de aanvraag van voorzieningen. De toezichthouders van Gooise Meren hebben ook meegewerkt aan de fraude-alertheidstraining voor de consultants in de regio, in samenwerking met de VNG.

De VNG heeft in 2019 een landelijke deskundigentafel georganiseerd waar Gooise Meren aan heeft deelgenomen. Dit betreft het zogenaamde "barrière-model PGB" waarin van A tot Z barrières worden opgeworpen om fraude te voorkomen of aan te pakken. Dit initiatief heeft geleid tot praktische adviezen voor de korte en lange termijn aan alle gemeenten.

Regionaal

De toezichthouders hebben in 2019 bij het Regionaal Uitvoering Overleg Wmo uitleg gegeven aan de leidinggevenden in de regio over de aanpak van met name PGB-fraude en fraudepreventie in de gemeente Gooise Meren. Dit initiatief werd goed ontvangen door de regio.

De Sociale Recherche had in 2019 een belangrijke coördinerende rol met betrekking tot Wmo-fraude. Alle fraudesignalen worden door de SR verwerkt en opgeslagen en de SR is ook regionaal actief om Wmo-fraude in andere aangesloten gemeenten op de kaart te zetten.

Controle PGB's

Er is in 2019 gewerkt aan de voorkant van de PGB-proces en aan het fraude-alert maken van de consultants. Het gehele PGB proces werd aangepast en is kritischer geworden. Sinds 2019 wordt ook gekeken naar de rol van de PGB-beheerder in relatie tot de zorgbehoevende (cliënt) en de zorgverlener. De PGB-beheerder is de persoon die namens een cliënt het budget beheert indien de cliënt daartoe niet in staat is. In alle gevallen waarin sprake is van een PGB-beheerder, wordt deze door de toezichthouder gesproken over beoogde taken en verantwoordelijkheden.

In 2019 hebben 19 hercontroles op toegekende PGB's plaatsgevonden. Als criterium voor een heronderzoek werd gekeken naar het declaratiegedrag van de PGB-houders (in het geheel niets gedeclareerd of niet structureel) en naar zaken waar fraudesignalen op binnen waren gekomen. Op basis van deze criteria zijn 10 Wmo-dossiers en 9 Jeugdwetdossiers geselecteerd. Bij 4 dossiers zijn onregelmatigheden geconstateerd wat betekende dat zorg niet langer door de aanbieders mocht worden geleverd; deze werd overgedragen aan een andere zorgaanbieder. Bij twee dossiers betekende de controle de beëindiging van het PGB.

Grootschalig fraudedossier

Vanaf 2018 werd –continuerend in 2019- onderzoek verricht naar mogelijke fraude gepleegd door een zorgverlener die actief is in de regio. Er is een samenwerking tot stand gebracht tussen handhaving Gooise Meren, sociale recherche, de regio en de regionale inkoop. In dit onderzoek werden ook deskundigen van de VNG en IGJ betrokken. Het betreft een onderzoek naar zowel de kwaliteit als de rechtmatigheid van de zorg.

De cliënten van deze zorgverlener werden volledig afhankelijk gemaakt door onder meer de Digi D-gegevens van de cliënten te beheren en te gebruiken voor declaraties richting SVB. Ook werd de afgesproken zorg niet of niet volledig geleverd ten koste van de cliënten. Door meerdere gemeenten, waaronder Gooise Meren, is er ook subsidie verstrekt aan deze zorgverlener.

Door de gemeenten Gooise Meren en Hilversum is een zogenaamde 'cliënten-stop' uitgevaardigd zodat er geen nieuwe cliënten meer kunnen instromen bij deze zorgverlener. Dit heeft ook als resultaat opgeleverd dat de betrokken zorgverlener niet meer in de gemeente Gooise Meren actief is en dat hier mogelijk een preventieve/waarschuwendende werking van uit gaat. Dit onderzoek is wegens de omvang ook in 2020 nog lopend.

Zorg in Natura

De Regio is verantwoordelijk voor de kwaliteitscontrole op de Zorg in Natura (ZIN). De Regio werkt met de gemeente(n) -de toezichthouder rechtmatigheid- nauw samen omdat als de rechtmatigheid niet goed gaat de kwaliteit vaak ook niet goed gaat. Anders gezegd: wanneer een zorgverlener fraudeert kan het zijn dat er geen goede zorg wordt geboden. We houden elkaar op de hoogte van de zorginstellingen. Bij huisbezoeken verricht door de toezichthouder kwaliteit (Regio) gaat in aantal gevallen ook de toezichthouder rechtmatigheid (gemeente) mee. Door de Regio wordt een thematisch onderzoek naar de PGB's voorbereid dat in 2021 in samenwerking met de gemeente(n) wordt uitgevoerd.

=====